

Starostlivosť o pôdu je starostlivosť o život

Do roku 2030 chceme dosiahnuť, aby bolo v EÚ najmenej 75 % zdravej pôdy.

Neoddeliteľnou súčasťou 9. rámcového programu EÚ pre výskum a inovácie, Horizon Europe (2021–2027), budú európske výskumno-inovačné misie. Ich cieľom je dosiahnuť riešenia pre päť najväčších výziev, ktorým v súčasnosti čelí naša spoločnosť.

Prečo je najvyšší čas konať?

Analýza stavu pôdneho fondu v Európe ukázala, že **60 - 70 % pôdy možno považovať za poškodenú**. Je to priamy dôsledok uplatňovania súčasných praktík hospodárenia s pôdnymi zdrojmi. Zdravie pôdy je okrem toho ovplyvňované nepriamymi dopadmi znečisteného ovzdušia a klimatickou zmenou.

Intenzívne využívanie pôdnych zdrojov má svoje následky a získané benefity z pôdy zatienili naliehavú potrebu starať sa o zdravie pôdy. Zvyšujúci sa dopyt po stavebných pozemkoch a infraštruktúre má za následok zábery veľkých území úrodných pôd. Zároveň naše neuvážené nakladanie s odpadom a odpadovými látkami oberá pôdu o jej vitálne funkcie.

Pôda je zraniteľný prírodný zdroj, ktorý sa tvorí počas niekoľko tisícročí, avšak jej zničenie môže prebehnúť už za niekoľko hodín. Vrstva 1 cm pôdy sa v našich klimatických podmienkach tvorí približne 100 rokov.

Čo sú misie?

Základom pôsobenia misií je **riešenie najpálčivejších problémov**, ktorým v súčasnosti čelí ako európska spoločnosť, tak aj celý svet.

Samotná misia predstavuje portfólio interdisciplinárnych činností a projektov. Zameriava sa na **dosiahnutie ambiciózneho, inšpiratívneho a merateľného cieľa** v stanovenej lehote, ktorý má konkrétny a hmatateľný vplyv na spoločnosť a tvorbu politík. Misie si stanovujú **realistické ciele a snažia sa mobilizovať zdroje a prepájať činnosti** medzi rôznymi odbormi a typmi výskumu a inovácií. Misia je spôsob, ako prepojiť početné iniciatívy, projekty a ďalšie činnosti do jedného rámca sledujúceho spoločný cieľ.

Misia je tiež nástrojom, ako **lepšie zosúladiť európske, národné a súkromné investície do výskumu**, čo je jedným z cieľov Európskeho výskumného priestoru (ERA).

Každá misia má svoju **misijnú radu (Mission Board)**, zloženú z **15 špičkových expertov a vedcov z celej Európy**. Ich úlohou je identifikovať jednu alebo viac konkrétnych misií a vytvoriť ich koncepciu v podobe súboru akcií a odporúčaní. Pri svojej práci sa opierajú aj o svoje **poradné orgány (Mission Assembly)**, združujúce ďalších popredných odborníkov v danej oblasti. Okrem toho Európska komisia zapája do procesu navrhovania, monitorovania a hodnotenia jednotlivých misií samotných občanov EÚ.

Aká pôda je zdravá?

Zdravá pôda je prirodzene úrodná, poskytuje dôležité pôdne funkcie a ekosystémové služby. Niektoré zo základných funkcií zdravej pôdy sú:

- poskytovanie potrebných makro a mikro-živín pre všetky druhy rastlín,
- produkcia potravín i nepoľnohospodárskych produktov (biopalivá, vlákničky),
- záchyt, filtrácia a regulácia vody,
- zadržiavanie uhlíka v pôde a zmierňovanie dopadov klimatickej zmeny,
- poskytovanie útočiska tisícok druhov živých organizmov a udržiavanie biodiverzity.

Bez zdravej pôdy niet zdravých potravín

Kvalitné a bezpečné potraviny nie sú samozrejmosťou. Poľnohospodárstvo a výroba potravín prešli v posledných desaťročiach značnou transformáciou, ktorá má priamy vplyv na ceny, kvalitu, sortiment a výrobné podmienky potravín.

Mať prístup k bezpečným potravinám je v záujme celej spoločnosti. Preto je ochrana zdravia pôdy cieľom všetkých právnych predpisov a noriem EÚ týkajúcich sa poľnohospodárstva, chovu hospodárskych zvierat a výroby potravín. Ich zámerom je zabezpečenie optimálnej hygieny potravín, zdravia zvierat a rastlín, ako aj monitorovanie úrovne kontaminantov a rezíduí v potravinách a krmivách. **Zdravá a funkčná pôda je základnou podmienkou pre produkciu bezpečných potravín.**

Mission Caring for Soil is Caring for Life

Misia: Starostlivosť o pôdu je starostlivosť o život

Pôda je základnou zložkou životného prostredia. Je základom všetkých procesov umožňujúcich život na našej planéte. Pôda pod našimi nohami je fascinujúcim dynamickým živým systémom – zároveň je však **limitovaným a ľahko zničiteľným prírodným zdrojom nenahraditeľnej hodnoty**. Je považovaná za jedno z najvzácnejších bohatstiev, ktoré ľudstvo má.

Zdravá pôda je nevyhnutná pre udržanie života nás samých, ako aj budúcich generácií – od jej stavu závisí prežitie celého ľudstva.

Misia s názvom „Starostlivosť o pôdu je starostlivosť o život“ je zameraná na mobilizovanie zdrojov, a to nielen finančných, ale aj ľudských. Jej cieľom je do riešenia spoločnej výzvy zapojiť vedcov a výskumníkov, farmárov, lesníkov, správcov a majiteľov pozemkov, politických predstaviteľov, verejné orgány, podnikateľský sektor a občanov.

Je dôležité, aby sa všetky zainteresované skupiny zapojili do aktivít na ochranu a obnovu pôdy, keďže **iba spoločným úsilím bude možné splniť ambiciózne cieľ tejto misie.**

Ciele misie

Misia má za cieľ prispieť k tomu, aby **do roku 2030 bolo v EÚ 75 % zdravej pôdy** pre dopestovanie a zabezpečenie plodín pre výrobu bezpečných potravín, a to pri zachovaní zdravého životného prostredia.

Základné ciele tejto misie sú:

1. Znížiť **degradáciu pôdy** (najmä erózie, zhutnenie, znečistenie a ďalšie);
2. Zakonzervovať a zvýšiť podiel zásob **organického uhlíka** v pôde;
3. Obmedziť **zástavbu pôdy** a pre urbanizačný rozvoj zvýšiť využívanie voľných plôch urbanizovaných území;
4. Znížiť **znečisťovanie pôdy** a zdokonaľiť jej obnovu a regeneráciu;
5. Obmedziť **erózne procesy na pôde** a významne využívať protierózne opatrenia;
6. Zlepšiť pôdnu štruktúru s cieľom vytvoriť **kvalitné médium pre živé organizmy a plodiny**;
7. V rámci EÚ znížiť **globálne dopady na pôdu**, ktoré vznikajú prostredníctvom dovozu plodín alebo materiálov;
8. V členských krajinách EÚ zvýšiť **povedomie a poznatky o pôde**.

Misia definuje merateľné ukazovatele pre svoje všetky ciele, so zámerom **monitorovať a vyhodnocovať jej pokrok v čase**.

Zapojte sa aj Vy a prispejte k napĺňaniu cieľov misie!

Kontaktné body:

Zástupkyňa SR v poradnej skupine pre oblasť Zdravie pôdy a potraviny:
(Mission Assembly)

doc. RNDr. Jaroslava Sobocká, CSc. jaroslava.sobocka@nppc.sk

Zástupkyne SR v misijnej skupine pre oblasť Zdravie pôdy a potraviny:
(Members States' subgroup on Soil Health and Food)

doc. Ing. Martina Fikselová, PhD. martina.fikselova@uniag.sk

RNDr. Beata Houšková, CSc. beata.houskova@nppc.sk

Informácie a možnosti zapojenia: [Styčná kancelária SR pre výskum a vývoj v Bruseli \(SLORD\)](#),
[ERA Portál Slovensko](#)

EURÓPSKA ÚNIA
Európsky fond regionálneho rozvoja
OP Integrovaná infraštruktúra 2014 – 2020

MINISTERSTVO
ŠKOLSTVA, VEDY,
VÝSKUMU A ŠPORTU
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

